

[illegible]

1923

3

glas zmarja

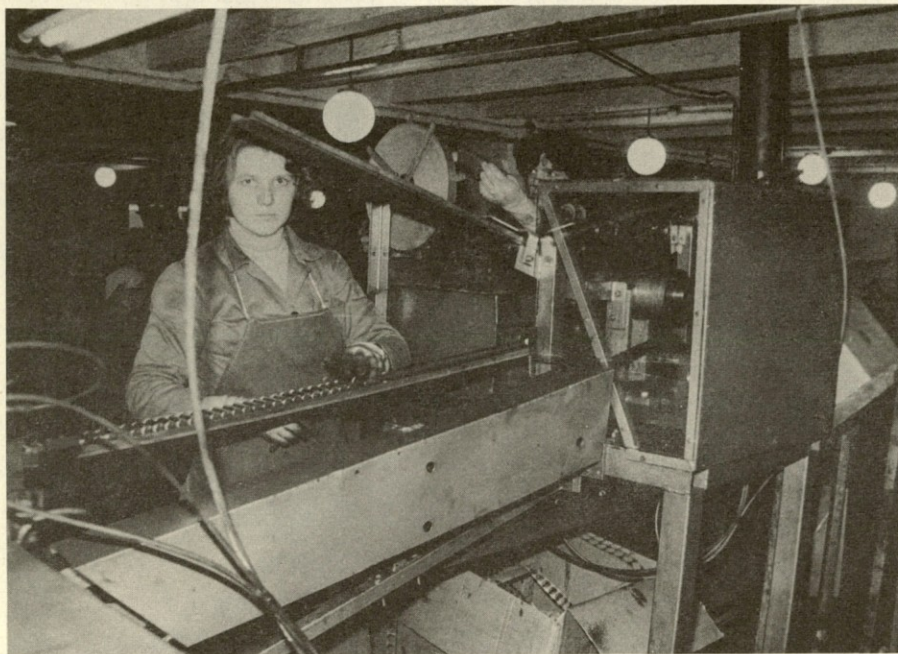

Glasilo delovne organizacije
ISKRA-Industrija baterij ZMAJ

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA-Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Antonija Krek, Aleksander Jakomin, Fadil Alibegović, Pavla Grabljevec, Marija Kocman in Stane Savič. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prom. davka po pristojnem sklepu št.421-1/73

Mestna knjižnica Grosuplje

Formiranje členov R 10 v TOZD specialne baterije v Šentvidu pri Stični na doma izdelanem stroju po sistemu paperlined.

Poslovni rezultati lanskega leta

Za nami je prvo leto poslovanja v pogojih nove samoupravne organiziranosti v kateri sta TOZD Baterije in TOZD Specialne baterije ločeno spremljali in ugotavljali rezultate svojega dela. Ni še vse potekalo tako kot bi bilo želeli, kajti samoupravna preobrazba je proces, ki ga ni možno izvršiti preko noči temveč se postopno dograjuje s sprejemanjem ustreznih samoupravnih aktov in njihovo uveljavitvijo v praksi.

S proizvodnimi rezultati v lanskem letu smo lahko zadovoljni. Izdelali smo 46 milijonov baterij, kar je 16 % več kot v predhodnem letu. Prodali smo 44 milijonov baterij ali 8,4 % več od leta prej. Pri tem moramo poudariti, da je bil poleg količinskega povečanja izvršen premik na zahtevnejši program

super in alkalnih baterij ter proizvodnjo specialne baterije 4R 25. Tako znaša doseženo povečanje proizvodnje, ovrednoteno po stalnih cenah, v TOZD Baterije 21 % in v TOZD Specialne baterije 25 % v primerjavi z letom 1978. Še bolj pomembno je, da smo predvsem z baterijo 4R 25 prvič dosegli večji izvoz, ki je znašal 203.000 dolarjev. Pri tem je znašal uvoz 842.000 dolarjev.

Delež prodaje Zmaja znaša med tremi proizvajalci na trgu 44 %. Ta se je kljub povečanju prodaje zmanjšal za 1 % v primerjavi s predhodnim letom. To kaže, da nismo izkoristili vseh možnosti.

Te rezultate smo dosegli s povprečno zaposlenimi 424 delavci, od tega v TOZD Baterije 212, v TOZD Specialne

baterije 120 in delovni skupnosti 92 dčavci. V poprečju je to število za 1,2 % manjše kot leto prej.

Doseženo povečanje proizvodnje in znižanje števila zaposlenih kaže na preko 22 % povečanje tehnične produktivnosti v obeh temeljnih organizacijah. To povečanje smo dosegli z boljšim delom, ustaljenimi razmerami v novi tovarni, uvedli serijsko proizvodnjo 4R 25 in s tem boljši izkoristek delovnega časa ter uvedbo nekaterih novih strojev in tehnoloških rešitev, ki so predvsem rezultat lastnega znanja. S temi dopolnitvami smo v TOZD Baterije dosegli prihranek 11 delavcev.

Kljub dobrim dosežkom v proizvodnji ugotavljamo, da bi bili lahko rezultati še boljši če bi se bolj držali predpisane tehnološke discipline. Kasnimo tudi z uvedbo nekaterih tehničnih izboljšav.

Ugodnim rezultatom na področju dosežene fizične proizvodnje in prodaje pa niso v celoti sledili doseženi rezultati na področju ustvarjenega dohodka. Iz prodaje smo dosegli 197,3 milijone celotnega prihodka ali 23 % več kot leto prej. Na ta porast so vplivale višje cene naših izdelkov le 7,3 %.

Od tega celotnega prihodka sta dosegla TOZD Baterije 139,2 milijona din in TOZD Specialne baterije 57,3 milijona din. Stroški porabljenih sredstev so se pri tem povečali za 30 % kar je vplivalo na manjše po-

večanje dohodka in čistega dohodka. Čistega dohodka smo dosegli 57,2 milijona din ali 10 % več od leta 1978.

Poprečni osebni dohodki so se povečali za 19 % in so znašali 6.634 din.

Pri tem smo dosegli 5,3 milijona din akumulacije, kar je 24 % manj kot leto prej.

Kljub neugodnemu rezultatu v pogledu akumulacije je doseženi rezultat nad pričakovanim. Vzroki, ki so negativno delovali na višino ustvarjenega dohodka so: močno povečanje stroškov reprodukcijskega materiala in storitev, povečanje režijskih stroškov v novi

tovarni ter zaostajanje rasti prodajnih cen naših izdelkov. Nadalje, povečanje neplačane realizacije, povečanje izvoza in povečanje zalog naših izdelkov na normalno višino.

Pohvalno je, da sta obe temeljni organizaciji v prvem letu svojega samostojnega delovanja sklenili poslovno leto pozitivno, pri polnem pokrivanju svojih obveznosti.

R. Čope

V prvih dveh mesecih smo dosegli ugodna gibanja proizvodnje in prodaje ter presegli planirane količine. Ocenili smo, da nam tudi doseženi dohodek dopušča planirano povečanje osebnih dohodkov.

Sklep

O RAZGLASITVI IN OBJAVI STATUTA DELOVNE ORGANIZACIJE

1. Delavski svet delovne organizacije ugotavlja na podlagi poročila volilne komisije, da so delavci z večino glasov vseh delavcev v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti na referendumu dne 11. februarja 1980 sprejeli statut delovne organizacije.
2. Delavski svet je objavil dne 25.2.1980 statut delovne organizacije.

pet minut za pogovor

Bilo je 6. marca pred tridesetimi leti, ko je v takratni ročni vezalnici prvič spoznala skrivnosti izdelovanja baterij, ko se je prvič spopadla s spretnostjo prstov pri ovijanju in povezovanju mošnjičkov in ko je prvič pogledala v notranjost črnega in umazanega Zmaja.

Bilo ji je 15 let.

Vrsta na dvorišču ob kotlu toplega mleka v času 15 minutnega odmora se je podaljšala za majhno deklico, ki takrat še ni mogla vedeti, da ji bodo sodelavke in sodelavci čez trideset let posvetile pomembno pozornost, da bo prav ona iz tega obdobja edina vpisana v seznam jubilarantov s tridesetletnim delom v Zmaju.

Njeni spomini v treh desetletjih dela zadevajo v različne trenutke. Več je bilo težkih in slabih, manj prijetnih. Prijetnih je več v zadnjih letih. Leto 1950 pa je bilo obdobje izključno ročnega dela. Zmaj se še ni srečal niti z enim strojem. To se je zgodilo šele leto kasneje. V svojih spominih pravi: delale smo od 5. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

Imele smo normo in če smo delale dalj časa, smo tudi več zaslužile. Nihče nas ni nikoli počil domov - seveda, ko je bilo veliko dela. Ko pa baterije niso šle dovolj dobro v prodajo, so mi dodeljevali razna druga dela. Lotala sem čaše, nosila pločevino, prebirala šibke in slično. Tako pripoveduje Škof Marija, ki jo sicer vedno kličemo za Mimi in ki je že dolgo vrsto let operativna kontrolorka.

Vse najboljše lahko zapišemo o njej. Na prvo mesto pa dodajmo naše čestitke k njenemu delovnemu jubileju, k njenim trideset letom v Zmaju. My

Letošnji delovni jubilej v marcu

Š K O F Marija - Mimi

s 30 letno delovno dobo v Zmaju

Vsklajevanje planskih aktov s stabilizacijskimi nalogami

Ob sprejemanju zaključnih računov za leto 1979, v mesecu februarju, smo na zborih delavcev obravnavali in sprejemali stabilizacijske ukrepe, ki smo jih vgradili v rebalans naših planov za leto 1980. Ti ukrepi zadevajo zlasti naslednja področja:

- razporejanje dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke v skladu z dogovorom uresničevanja družbene usmeritve,
- uskladitev plana izplačil sredstev skupne porabe z usmeritvijo o 13 % povečanju izplačil v letu 1979

ter poudarkom na prehrani in organiziranem letovanju,

- zmanjševanje materialnih stroškov z optimiziranjem tehnologije, nadomeščanja ustreznih cenejših materialov, nadomeščanjem uvoženih materialov z domačimi in znižanjem izmeta,
- povečanje storilnosti dela z avtomatiziranjem delovnih postopkov, boljšim izkoriščanjem tehničnih zmogljivosti strojev, organizacijskimi rešitvami in hitrejšim aktiviranjem novih investicij,
- boljše izkoriščanje delovne-

ga časa z izboljšanjem delovne discipline, znižanjem bolniških izostankov, ustreznim razporejanjem delavcev in zmanjševanjem dopolnilnega dela na najmanjšo možno mero,

- znižanje planiranega porasta zaposlovanja na zgorajno mejo 1,6 % na produktivnih delih in omejitev povečanja zaposlenih na režijskih in administrativnih delih,
- dopolnitev samoupravnih aktov iz področja nagrajevanja in inovacijske dejavnosti,
- vskladitev planirane višine dnevnic, potnih stroškov, reprezentance in propagande, intelektualnih storitev in avtorskih honorarjev z določili zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev.

Realizacijo teh ukrepov, ki so podrobno opredeljeni po nosisilcih, bodo mesečno spremljali delavski sveti temeljnih organizacij in delovne skupnosti.

Prihranke, ki jih bomo dosegli z realizacijo ukrepov na področju režijskih materialnih stroškov, izdelavnih materialnih stroškov in stroškov dela, smo vgradili skupaj z upoštevanjem dogovora družbene usmeritve razporejanja dohodka v REBALANS PLANA CESTOTNEGA DOHODKA IN NJEGOVE DELITVE ZA LETO 1980.

S tem rebalansom plana smo sprejeli delitveno razmerje razporejanja čistega dohodka, ki bo delovni organizaciji Zmaj omogočilo doseganje planiranih rezultatov 11.959.000 din akumulacije ali 3.585.000 več od prvotno sprejetega plana.

R. Čope

Ob 57 letnici Zmaja

V mesecu marcu je poteklo 57 let od ustanovitve tovarne baterij v Ljubljani. Zato je prav, da si v tem glasilu ogledamo zapis v monografiji Zmaja ki pravi, da je gospod minister za trgovino in industrijo dovolil z odlokom dne 7. novembra leta 1922 ustanoviti delniško družbo z imenom HYDRA d.d. za galvanične elemente in elektrotehniko s sedežem v Ljubljani. Skliceval se je na 11. člen uredbe o ustroju ministristva za trgovino in industrijo ter 5. in 12. paragraf avstrij-

skega akcijskega regulativa Zadržni gospodarski banki d.d. v Ljubljani.

To dovoljenje pa je bilo eno izmed osnov za sklic ustanovnega občnega zbora v prisotnosti vseh delničarjev v prostorih Zadržne gospodarske banke v Ljubljani.

To je bilo 23. marca leta 1923 in ta dan upravičeno smatramo za "rojstvo" slovenske tovarne baterij

- današnji ZMAJ. My

Imenovanje direktorjev TOZD

Bojan
PRIMOŽIČ

Za direktorja temeljne organizacije zaruženega dela Baterije Ljubljana, n.sub.o., Ljubljana, Stegne 23, se imenuje PRIMOŽIČ Bojan, dipl.ing., rojen 1933, stanujoč v Ljubljani, Črtomirova 21 C, dosedanji vršilec dolžnosti direktorja temeljne organizacije.

Takšen je bil sklep delavskega sveta TOZD Baterije, ki je na predlog razpisne komisije in opravljenem razpisnem postopku z večino glasov vseh delegatov dne 14. februarja 1980 imenoval tovariša Primožiča za direktorja za mandatno dobo 4 let.

Primožič Bojan je prišel v Zmaj 1. septembra 1966 leta in v tem času opravljal na-

loge tehnologa, konstruktorja, bil je referent za delovna sredstva, vodja obrata vzdrževanja, vodja proizvodnega sektorja in od lanskega junija dalje vršilec dolžnosti direktorja TOZD Baterije.

Kot strokovnjak in požrtvovalni delavec pa se je še izkazal pri uvajanju nove tehnologije po sistemu paper-lined in avtomatizacije proizvodnje nasploh, za kar je 7. marca leta 1969 prejel tudi nagrado Zmaja.

Jože
HREN

Za direktorja temeljne organizacije združenega dela Specialne baterije Šentvid pri Sti-

čni, n.sub.o., se imenuje HREN Jože, rojen 15. novembra 1945, stanujoč Grosuplje, Ob Grosupeljščici n.h., dosedanji vršilec dolžnosti direktorja temeljne organizacije.

Takšen je bil sklep delavskega sveta TOZD Specialne baterije, ki je na predlog razpisne komisije in opravljenem razpisnem postopku z večino glasov vseh delegatov dne 15. januarja 1980 imenoval tovariša Hrena za direktorja za mandatno dobo 4 let.

Hren Jože je prišel v Zmaj 1. decembra 1968 z izobrazbo elektrotehnika. Zaradi sposobnosti in ustreznega načina reševanja nalog je opravljal dela delovodje specialnih baterij, vodje proizvodnje, obratovodje in nazadnje kot vršilec dolžnosti direktorja TOZD Specialne baterije.

Od leta 1974 dalje je član Zveze komunistov, od leta 1978 dalje je slušatelj Visoke šole za organizacijo dela v Kranju za proizvodno smer.

V okviru dneva žena 8. marca so predstavniki osnovne organizacije sindikata TOZD Specialne baterije obiskali na domu dve svoji sodelavki, ki sta že dalj časa v bolniškem staležu. Ob tej priliki so jima izrazili najboljše želje za ozdravitev, čestitke za dan žena in jima poklonili skromno darilo za pozornost.

Družbenopolitične organizacije v obeh temeljnih organizacijah so v celoti podprle kandidaturo Bojana Primožiča in Jožeta Hrena, prav tako pa so ugodno ocenile program razvoja TOZD-ov, kot sta ga predložila kandidata.

Ob imenovanju obema čestitamo in želimo mnogo delovnih uspehov.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata

Konferenca osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije je izvedla svojo letno konferenco 14. februarja 1980. Konferenci so prisostvovali člani vseh treh izvršnih odborov sindikata, predsedniki drugih družbenopolitičnih organizacij, direktor TOZD Baterije ter direktor delovne organizacije.

Obravnavali so poročilo o delu konference v preteklem obdobju, sprejeli program dela ter izvolili predsedstvo konference osnovnih organizacij sindikata in sicer:

JAKOMIN Milan, predsednik
MOHORKO Venčeslav, podpredsednik
NOVAK Anica
FRANCELJ Rudi
ZADEL Peter.

Milan
JAKOMIN

Na kratko vam tu podajamo usmeritve in aktivnosti za delo sindikata v letu 1980:

Sindikat se bo zavzemal:

- da bodo vsi delavci seznanjeni z rezultati gospodarjenja
- da bomo dosledno izpolnjevali sprejete planske naloge, ukrepali v primeru odstopanj,

- ter zahtevali odgovornost nosilcev posameznih nalog
- da bomo vztrajali na doslednem izpolnjevanju sprejete rebalansa plana materialnih stroškov, rebalansa plana celotnega prihodka in njegove delitve ter uresničitvi programa družbeno ekonomske stabilizacije gospodarstva
- da bomo dajali prednost zmanjševanju naše uvozne odvisnosti z osvajanjem nekaterih domačih surovin ter iskali vse možne racionalizacije v smislu pocenitve materialov
- za racionalizacijo potrošnje materialov na vseh delovnih nalogah in vzpodbudili slehernega zaposlenega k varčevanju z materiali, surovinami in energijo
- za vsako ceno izpolniti planirani izvoz, ker le takšna usmeritev nam bo zagotovila normalno poslovanje in socialno varnost zaposlenih
- redno bomo spremljali načrtano investicijsko politiko, še posebno bo treba dati prednost investicijam ki so izvozno usmerjene in ne zaposlujejo nove delovne sile, prizadevali si bomo za realizacijo tistih nalog ki bodo hitro dajale ekonomske učinke
- da ne bomo povečevali števila zaposlenih predvidenih z resolucijo
- sredstva za osebne dohodke bodo naraščala 25 % počasneje od rasti dohodka. Znotraj teh omejitev si bomo prizadevali

za pravičnejše nagrajevanje po delu

- prizadevali si bomo za krepitev in izpolnjevanje naše samoupravne organiziranosti
- vključevali se bomo v uresničevanje nalog na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite
- zavzemali se bomo za skrbno pripravo gradiva za seje samoupravnih organov, da bodo sestanki kratki in konstruktivni
- sindikat se bo vključil v prizadevanja za zmanjšanje fluktuacije, kritično bo potrebno obravnavati vse odsotnosti z dela, nedelo in delovno disciplino. Odločno bomo morali pokazati na tiste delavce, ki s svojim slabim delom in neprimernim odnosom slabijo prizadevanja celotnega kolektiva.

To je le nekaj nalog sindikata, ki pa so izredno zahtevne.

Sindikat si bo skupaj z drugimi družbeno političnimi organizacijami in večilnimi delavci ter samoupravnimi organi prizadeval za ustvarjanje ugodne

klime v kolektivu, saj bodo v letu 1980 potrebna tudi nekatera odrekanja in večja angažiranost vsakega posameznika.

V razpravi so člani dali povdarek varčevanju na vseh področjih, zavzeli so se za sklicevanje sestankov izven delovnega časa, če to ni mogoče zagotoviti pa vsaj proti koncu delovnega časa. Tudi delovni čas ni na vseh delovnih mestih oz. pri vseh delavcih racionalno izkoriščen. Odsotnosti z dela so visoke, delovna zavest nekaterih posameznikov ni takšna, da bi se obnašali stabilizacijsko.

Delavce naj se informira o vsem na sestankih delovnih oz. sindikalnih skupin, da bodo poznali zastavljene naloge in jih sprejeli za svoje. V raz-

pravah na manjših skupinah bodo lažje podali svoja stališča, s tem pa bodo tudi sestanki samoupravnih organov in zborov delavcev krajši in razprava konkretnjša.

Še bi lahko pisali o sprejetih dogovorih na konferenci osnovnih organizacij sindikata, ki je trdno zastavila svoj program in ga bo redno spremljala. To pa je tudi naloga nas vseh, saj smo vsi člani sindikata. Predvsem pa vsi izpolnjujmo zavzeto svoje delovne naloge, s tem bomo prispevali k boljšemu gospodarjenju s tem pa k večjemu dohodku. Sproti opozarjamo na nepravilnosti in nedelo, naš končni rezultat je odvisen od vseh nas.

M.K.

Novost na montažnem stroju

Sredi marca smo za nekaj dni ustavili montažni stroj za baterije R 14 z namenom, da izvedemo nekaj popravkov v tehnološkem procesu montaže. Do zdaj smo ugotavljali električno napetost na členih šele potem, ko je bilo jekleno dno že nabito na spodnji del člena in v primeru izločitve nižje napetostnih členov so odhajala v nadaljevanje operacij prazna mesta oziroma ležišča. Zdaj pa je v celoti doma izdelan mehanski del mon-

tiran na začetku stroja z lastnim pogonskim motorjem, sočasno pa je bila obnovljena in sedanjemu sistemu merjenja prilagojena celotna električna instalacija, ter doma izdelana in montirana omarica s krmilnimi elementi.

Nosilec naloge je bil Černe Andrej iz razvoja, za izdelavo mehanskega dela je skrbel Telban Lado, celotni električni del pa pripada Novak Cirilu, Brezovar Francu in Magyar Francu.

K temu zapisu dodajamo še to, da je nekdanji princip v osnovi podoben principu merjenja na stroju R 20, vendar mnogo izboljššan, vanj je vloženih več novih spoznanj in ne nazadnje, bo tudi vzdrževanje enostavnejše.

My

Utrinek mladih delavcev

V petek 14. marca se je sestalo predsedstvo ZSM delovne organizacije. Najprej sem podala poročilo s seminarja, nato pa se je pričela debata o delavnosti in nedelavnosti naše osnovne organizacije. Prišli smo do rezultata, da se dela le pri športu in delno pri kulturi, medtem ko pri drugih dejavnostih (informiranju, samoupravljanju) nismo udeleženi.

Kaj je temu vzrok, smo se spraševali, vendar odgovora nismo dobili. Nikakor ne moremo pritegniti mlade k sodelovanju, poskusili smo s pikniki, osebnim stikom, vprašali kje želijo sodelovati, vendar odziva ni in ni.

Bi nam mogoče vi sami pomagali iz tega začaranega kro-

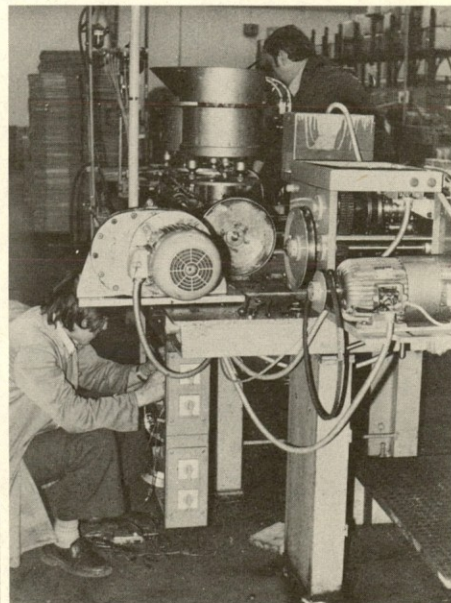
ga, kjer nas je nekaj, ki bi radi kaj ustvarili za našo organizacijo in družbo. Oglasite se nam s predlogi za akcije v katerih bi radi pomagali. Mogoče bi vas pritegnilo sodelovanje s kakšno drugo delovno organizacijo ali vojašnico Šentvid, ki je izrazila željo po sodelovanju.

Mladi oglosite se!

Mirjana

Majava Baterijada

Na zboru delavcev delovne skupnosti skupnih služb 19. marca smo na vprašanje, ali so planirana sredstva za športne igre, slišali pojasnilo, da sredstva niso planirana, ker organiziranje športnih iger letos ni v skladu z resolucijo.

Strokovni posegi na montažnem stroju R 14 zaradi izpopolnitve tehnološkega procesa.

Obiskali so nas pripadniki Jugoslovanske ljudske armade

"Do vas pa ni daleč" je ugotovil kapetan Živojin Apostolović, ko je prispel na čelu svoje čete do naše tovarne v Stegnah točno ob napovedanem času.

Naš "sprejemni odbor" je bil pripravljen in tako so goste iz vojašnice "Boris Kidrič" pozdravili direktor DO Smolič, direktor TOZD Baterije Primožič, predsednik DS DO Mayer in drugi sodelavci, ki so "mlade" vojake pospremili nato skozi proizvodnjo, naši Anici iz komerciale pa sta jih sprejeli z značkami.

S tem srečanjem smo ugodili njihovi želji, da se vojaki tehnične enote že v začetku služenja vojaškega roka podrobneje seznanijo tudi s proizvodnjo posameznih delov tehnične opreme, ki jo uporabljajo, po možnosti kar v proizvodnih organizacijah, ki jo

izdelujejo. Med to opremo so seveda tudi baterije, katerih proizvodnja poteka sedaj v njihovi sosesčini.

Namen njihovega obiska pa ni bil le strokoven, ampak tudi spoznavni. Med njihovimi nalogami je tudi družbeno-politična aktivnost in vzdrževanje tesnih vezi z delovnimi organizacijami in občani v krajevnih skupnostih, kar je sicer odlika vse naše armade. Tudi sami so samoupravno organizirani in imajo svoj aktiv mladinske organizacije, preko katerega tudi razvijajo stike z okolico.

Tako se je po ogledu proizvodnje in razstave naših, tudi vojaških, baterij in po uvodnih besedah predsednika delavskega sveta delovne organizacije Mayerja, ki je orisal značilnosti naše delovne organizacije, razvila v naši okrepčevalnici živahna diskusija. Nobena tema ni ostala nenačeta, od strokovnih pa do aktualnih družbenih in posebno gospodarskih vprašanj, s katerimi se v tem obdobju ukvarjamo tudi sami. Uvoz surovin, izvozne možnosti in artikli, razmerje med uvozom in izvozom, proizvodni stroški, delo-

vanje baterij, inovatorstvo, osebni dohodki in delovni pogoji, zaposlovanje, reševanje stanovanjskih vprašanj, aktivnost mladinske organizacije, samoupravna organiziranost in njena učinkovitost, da naštejemo nekaj vprašanj, na katera so odgovarjali, do kraja srečanja aktivni člani "sprejemnega odbora" Primožič, Mayer, Kranjac, Ogrin, Orožim, Štih in dr. Žemva.

Povabili so nas k sodelovanju na športnem in kulturnem področju, predvsem preko njihove zelo aktivne mladinske organizacije pa tudi na obisk v vojašnico, da se seznanimo z njihovo organiziranostjo, delom in življenjem.

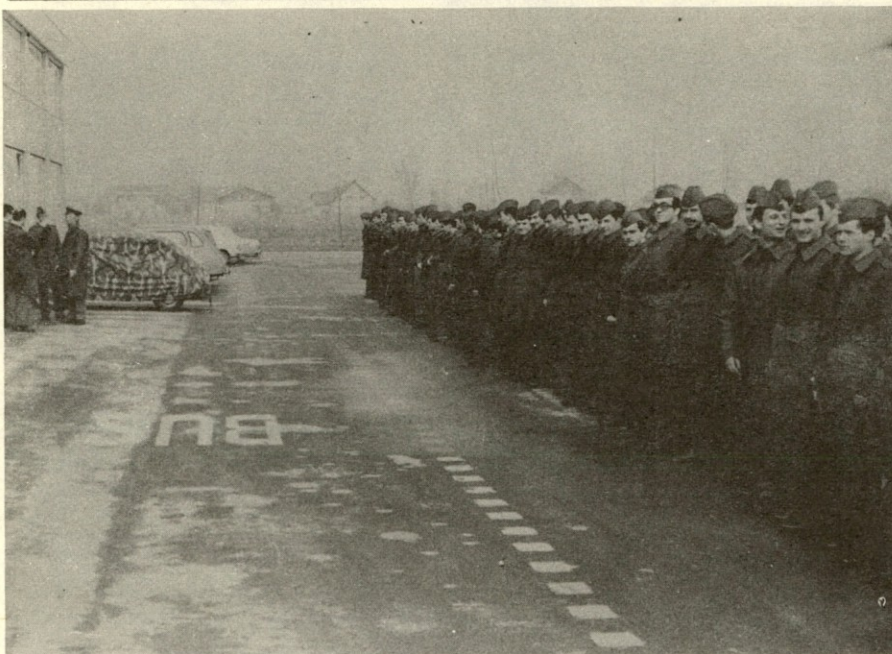
Za prijetno počutje preko sto gostov sta s prijazno postrežbo in toplo kavico poskrbeli Ljuba in Kati.

Marsikatero oko se je ozrlo skozi okno, ko so gostje izpred upravne stavbe po vojaško krenili "domov". Zagotovili smo jim, da tudi mi do njih nimamo daleč...

T.Ogrin

Tehnika izdelovanja baterij zanimiva tudi za vojake tehnične enote

Dne 13. marca so se postrojili pred Zmajem vojaki tehnične enote iz vojašnice "Boris Kidrič" ter si ogledali proizvodnjo baterij.

Znanje na rešet

V mesecu februarju so vse mladinske organizacije na območju občine Grosuplje prejele sklepe krajevnih organizacij za izvedbo KVIŽOV na temo "30 LET SAMOUPRAVLJANJA". Na osnovi tega so se dne 19.2.1980 sestali predstavniki ZSMS TOZD Specialne baterije in se dogovorili za ekipo na tekmovanju. Sprva je bilo malo vroče pri odločitvi, saj so se mladinke zavedale, da je tema dokaj zahtevna. Odločile so se tri hrabre mladinke in si dejale, da je ta dolžnost vendar ena izmed nalog, zapisana v sklepu programa mladinske konference.

Nadalje je zadeva lepo potekala, le nekaj zamenjav med dekleti je še nastalo, njihov mentor jih je pa kar na dvorišču preveril, kaj so se naučile. In glej -

že je tu 14. marec, ko so se vse tekmovalne ekipe (bile so le štiri, ker sta dve odstopili) zbrale v avli osnovne šole Šentvid pri Stični. Še bolj je postajalo vroče, ko je bil napovedan začetek. Na nekaj vprašanj je ekipa Zmaja zadovoljivo odgovorila, na nekatere le polovično in o drugih seveda nekoliko manj, kar je normalno za začetek tovrstnih opravil.

Lahko jim samo čestitamo za njihovo sodelovanje, kar sem kot predstavnik TOZD Specialne baterije izrekel tudi ob zaključku KVIŽA v imenu družbenopolitičnih organizacij in vodstva vsem ekipam, z željo za še nadaljnje vključevanje v take akcije. TOZD Specialne baterije Šentvid so tokrat imenovali za pokrovitelja KVIŽA, zato smo vsem

ekipam poklonili simbolična vzpodbudna darila.

Med oddajo je izzvenel prijeten kulturni program po točkah, ki so ga pripravile mladinske organizacije tekmovalnih ekip. Tudi naša mladinska organizacija je dala svoj prispevek z harmonikaškimi točkami.

Ko sem v prilično polni dvorani, eden izmed parih gledalcev, oz. publike ocenjeval tako akcijo, sem imel vtis, da je ta pomembnejša kot si na hitro predstavljamo, saj je bilo slišati zanimivih vprašanj in odgovorov iz zgodovine samoupravljanja kot tudi vsakodnevnega delovanja v svojih sredinah.

Ob zaključku je sledil izid rezultatov in nazadnje zelo prisrčen telegram maršalu

Jugoslavije JOSIPU BROZU TITU za njegovo čimprejšnjo ozdravitev s podpisom vseh nastopajočih ekip.

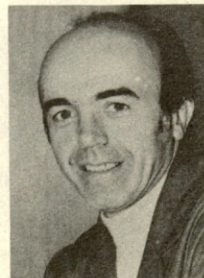
Strmole

Sodelavci v TOZD specialne baterije so uredniku glasila izrazili mnenje, da je treba izreči

JAVNO PRIZNANJE STRMOLETU

za izredno aktivno in uspešno delo, ki ga je opravljal kot predsednik osnovne organizacije sindikata v Šentvidu.

S svojimi izkušnjami in nasveti pa bo nedvomno pripravljen tudi v prihodnje priskočiti na pomoč sedanjim članom organizacije.

STRMOLE
Ignac

Električna baterija je stara 2000 let

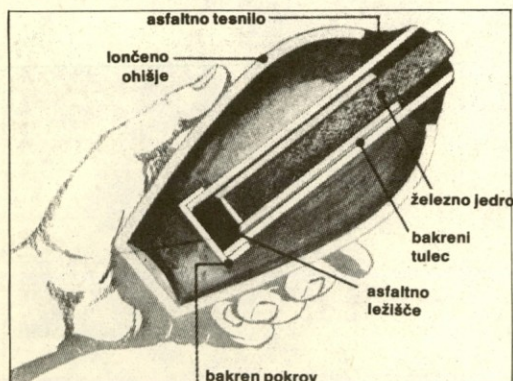
Zgodovinarji so si edini, da je bila Kleopatra žena Marka Antonia in ljubica Julija Cezarja, svetu bajk pa so pripisali izročilo, da je znala izdelovati zlato. Vsaj do nedavnega. Najnovejša dognanja namreč potrjujejo, da se v njenem času znali s pomočjo električnega toka iz baterije pozlačevati manj žlahtne kovine. Kar 1800 let pred Galvanijem, pred Volto in pred izumiteljem električnih baterij, kakršne izdelujejo še danes, Leclanchejem, so v starem Babilonu uporabljali električne baterije pri pozlačevanju kovinskih nabožnih kipcev. Že leta 1936 so blizu Bagdada izkopali 28 cm visoko lončeno posodo. V njej je bil nekoliko manjši bakren tulec, v tem pa, zalita z asfaltnim zamaškom oksidirana železna paličica. Poskusi, ki so jih v zadnjem času napravili na vernem modelu, te 2000 let stare najdbe, so potrdili, da je takšna naprava napolnjena s kislino ali bazično tekočino, proizvajala električni tok na enaki zasnovi kot današnje moderne baterije.

je. Za elektrolit so pri poskusih uporabili vino, kis, morsko vodo in celo urin. Meritve so pokazale, da je taka prastara baterija, odvisno od elektrolita, proizvajala od 0,5 do 5 miliamperov in 0,25 do 0,5 volta napetosti. Če so ta izvor povezali z galvanizacijsko posodo, so lahko v dveh urah pozlatili srebrni kipec. Za galvanizacijo potrebni zlatov cianid so najbrž pridobivali s polaganjem zlata v razpadajoče usnje.

Sodobne električne baterije

Za izumitelja električne baterije velja francoski inženir Georges Leclanche. Leta 1877 je predstavil baterijo, ki se v zasnovi ni spremenila vse do današnjih dni. Leclanchejeve baterije izdelujejo v zelo velikih serijah za manj zahtevne potrebe, za žepne svetilke in za šibkejšie električne aparate. Če zelo posplošimo bisto delovanja električnih baterij lahko rečemo, da s po-

močjo kemičnega procesa proizvajajo električno energijo. Dve različni kovini sta potopljena v tekočini, ki prevaja električni tok (na primer razredčena žveplena kislina). V tem elektrolitu se razkrajata in nabijata z različno močnim nabojem. Različna napetost povzroči, da med elektrodama (različnimi kovinama) steče električni tok. Pri različnih vrstah baterij gre le za bolj ali manj izpolnjeno osnovno zasnovo, za ustrezno izbiro in ustroj elektrod in za omilitve polarizacije. Ta strokovni izraz označuje kemični pojav v bateriji, ko se med proizvajanjem električnega toka nabirajo na elektrodah plasti plinov. S tem zvišujejo upornost in zmanjšajo električno napetost ter tudi tokovni izkoristek. Čim bolj proizvajalcem uspe omiliti to kemično reakcijo, boljše in trajnejše so baterije. Pri običajnem salmijakovem členu jo zavirajo z zmesjo rjavega manganovca in grafita. Ta depolarizator je spravljen v platneni vrečki in obdaja ogljeno anodo. Proizvajalci sodobnih baterij skušajo tudi z različnimi postopki tesnenja preprečiti iztok elektrolita iz baterije. Hkrati pa samo izboljševanje in večja učinkovitost depolarizacijske mase in s tem preprečitev kemične reakcije omili nevarnost iztoka. Vedno več in vedno zahtevnejši aparati na baterije tudi zahtevajo boljše kakovost. Zato večina proizvajalcev izdeluje več vrst baterij za različne zahteve, od izpopolnjenih Leclanchejevih do alkalnih, ki zadovoljijo tudi najzahtevnejše naprave. Iskrina tovarna baterij Zmaj se je uspešno vključila v te sodobne proizvodne tokove. Ob precejšnjem številu posebnih baterij izdeluje štiri različne vrste za vsakdanjo uporabo.

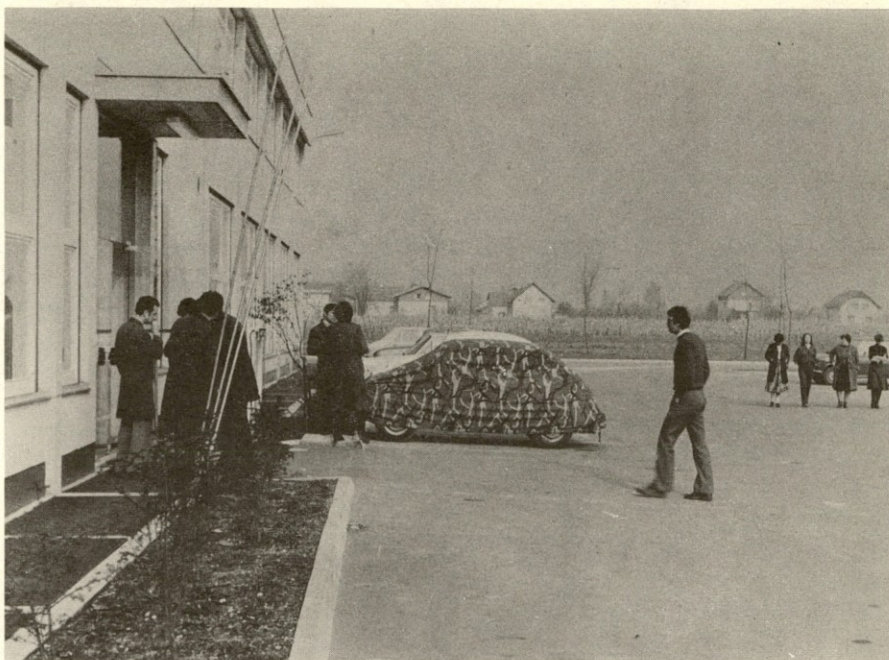

Na skici je ponazoritev modela, ki so ga izdelali na osnovi izkopanine. Poskusi s tem modelom so potrdili domnevo, da bi lahko to bila res električna baterija, s pomočjo katere so pozlačevali kovinske kipe.

Univerzalne baterije za električne in tranzistorske aparate ter za razsvetljavo so v zasnovi Leclanchejeve baterije. Z uporabo posebnih dodatkov za depolarizacijsko maso in z novo tehnologijo so dosegli, da zdržijo precej več, kot zahtevajo naši in mednarodni standardi za to vrsto baterij. Ohišje teh baterij je plastično in prevlečeno z belo barvo in po zagotovilih proizvajalca bolj odporno proti iztoku kot kovinska ohišja. Niso pa povsem varne proti iztoku elektrolita, zato v Zmaju svetujejo, da jih iz aparatov, ki jih dalj časa ne uporabljate, jemljete ven.

Rdeče baterije iz te naše tovarne z napisom Zmaj super so plod dela domačih strokovnjakov in se uvrščajo v svetovni vrh te vrste baterij, ki jih tuji proizvajalci običajno označujejo z oznako "dry" ali "super dry". V prevodu to pomeni suho, v zasnovi pa, da so uspeli škodljive kemične reakcije v tolikšni meri zavreti, da je zelo malo možnosti da pride do iztoka. To preprečuje tudi varjenje zaščitne zunanje obloge z ultrazvokom. Zato jo priporočajo povsod tam, kjer navadne baterije zaradi staranja odpovedo. Na primer: v stenskih urah, svetilkah in v aparatih, ki jih bolj poredko uporabljate. Ker ta Zmajeva cinkloridna baterija proizvaja tudi močnejši tok, je prav tako primerna tudi za bolj zahtevne aparate in naprave, kot so recimo kasetofoni in električne igrače.

Še bolj so nabiranje plinov na elektrodah onemogočili v mangandioksidnih alkalnih baterijah, kar zagotavlja še večjo varnost proti iztoku in veliko močnejši tok. Tako alkalne baterije zdrže do trikrat dlje, v bliskavicah do

Pomlad. Čas med malico. Pogled na uro in želja, da čimprej zapustimo jedilnico in stopimo na dvorišče, da gremo na zrak, sonce in krajše sprehajanje. Ponovno pa stopa v ospredje vprašanje, kako je z nekoč toliko obljubljenimi klopmi. Klopi bodo, nam zagotavlja Zaletel Peter. Skušajmo verjeti njegovi trditvi in si obenem želimo, da ne bi preje zapadel sneg prihodnje zime.

štirikrat, v filmskih kame-rah do petkrat in v igračah celo do sedemkrat dlje kot navadne. Zmajeve alkalne baterije so približno trikrat dražje kot univerzalne, tako da lahko izračunate, da se nakup izplača, še posebej, ker se vam ni treba bati, da vam bo iztečen elektrolit uničil drago napravo. Težava je le v tem, da jih dobite res samo v zelo specializiranih trgovinah in še ne v vseh oblikah. V tem primeru boste morali seči po tujih alkalnih baterijah ki so precej dražje in ne toliko boljše. V Zmaju izdelujejo še eno vrsto baterije in to v samo eni, štirioglati obliki. Ta 9-voltna baterija zaradi posebne zasnove vsebuje več energije in ima veliko zmogljivost, saj zdrži do 80 ur. Vendar niso univerzalne in jih priporočajo samo za aparate, ki potrebujejo majhno moč (pod 100 mV). To so tranzistorski sprejemniki,

žepni računalniki, TV-piloti, niso pa primerne za žepne in ročne svetilke. Tudi preskusiti se je zato ne sme z žarnico. Posebnost te baterije je v sestavi pozitivne elektrode. Narejena je tako, da črpa potreben kisik iz zraka in je v bateriji zato več prostora za anodo, to pa zagotavlja več energije. Elektrolit je alkalen.

Nakup in nega baterij

Vedeti moramo, da baterije izdelujejo v velikih serijah in tako kaj lahko pride do odstopanj v kakovosti. Zato ne kupujte cenenih in neznanih baterij. Prihranek nekaj dinarjev se vam lahko hudo maščuje. Stečena, nekakovostna baterija vam lahko v aparatu povzroči tudi nepopravljivo škodo. Kupujte jih v specializiranih trgovinah, kjer jih veliko prodajo in tako ni nevar-

/naslednja stran/

baterija stara 2000 let

nosti, da vam bodo podtaknili stare. Kljub temu se vam splača preveriti, kdaj so bile baterije izdelane. Običajno je ob pozitivnem kontaktu vtisnjen mesec in leto izdelave. Proizvajalci zagotavljajo šestmesečno garancijo, nekatere baterije potrebujejo še dalj časa, da se postarajo, vendar je le bolje, da je baterija čim bolj "sveža". Najvažnejše ob nakupu je, da boste izbrali prav tisto vrsto baterije, ki je primerna ali celo predpisana za določen aparat ali napravo. Nekateri proizvajalci namembnost označujejo z različnimi simboli, ali pa kar na baterijo napišejo za kaj je najbolj primerna. Poučen prodajalec pa vam mora tudi znati pravilno svetovati. Preden baterije vstavite v ležišče, zbršite kontakte s suho cunj in se natančno prepričajte, kako morajo biti obrnjene. Običajno je to nazorno označeno ali narisano. Če baterijo obrnete narobe in jo tako vstavljeno pustite v aparatu, vam bo zelo v kratkem času stekla. Boljše baterije, ki so zaščitene proti iztoku, pa se napihnejo ali jih celo lahko raznese.

Če aparata dalj časa ne uporabljate, obvezno vzemite baterije ven in jih spravite, če je mogoče, v prostoru, kjer se temperatura giblje med 10 in 15 °C.

Ker je zelo težko natančno določiti, koliko časa zdrže posamezne baterije v različnih aparatih, skušajte ugotoviti sami, kako hitro vaša naprava izprazni baterije. Če ob pra-

vilni uporabi ugotovite, da se je baterija izpraznila nenavadno hitro, je skoraj gotovo napaka v sami bateriji. Če se to zaporedoma ponavlja, je napaka v aparatu, najbrž neke v kratkem stiku.

Pri menjavi dotrajanih baterij vedno zamenjajte vse naenkrat. Če na primer dveh na pol praznim dodate dve novi bateriji, ti dve žeteta proces v izrabljenih. Tudi še potem, ko sta povsem prazni. Prav to pa povzroči iztok elektrolita. Prav tako ni dovoljeno mešati med seboj baterij različnih pro-

izvajalcev, še manj pa različne vrste, četudi so iz iste tovarne. Različne tehnologije in različne zasnove pomešane skupaj ne morejo dati sto odstotnega učinka.

Še enkrat! Pri baterijah se vam ne splača varčevati, vedno kupite le kakovostne in ustrezne baterije.

Zaradi splošnih zanimivosti in napotkov smo v celoti objavili sestavek Sedej Andreja objavljenega v Teleksu dne 1. februarja letos.

Koristno sodelovanje

Ob preselitvi v novo tovarno na kompleksu Stegne smo dobili ponudbo od delovne organizacije Iskra Invest servis, da bi prevzeli vzdrževanje instalacij, stavbe, čiščenje prostorov in poštne storitve. Letos je poteklo leto, odkar sodelujemo z Iskra Invest servisom, zato je prav, da se поблиže seznanimo z delovno organizacijo, ki je posebnega družbenega pomena v SOZD Iskra in je po številu zaposlenih približno enaka naši. Delovna organizacija Iskra Invest servis se deli na dva dela in sicer tehnični in na splošno vzdrževanje. Splošno vzdrževanje obsega počitniško dejavnost, prevoze na delo, poštne storitve, čiščenje prostorov, družbeno prehrano ipd. Tehnično vzdrževanje pa obsega tehnične delavnice, proizvodnjo komprimiranega zraka, proizvodnjo tople vode, funkcionalno vzdrže-

vanje kompleksa Stegne, vzdrževanje električnih in vodovodnih instalacij, naprav za ogrevanje in prezračevanje, vzdrževanje stavb ipd.

Sama organizacija dela tehničnega vzdrževanja je sledeča: v vsaki delovni organizaciji ki jo Iskra Invest servis vzdržuje imajo nastavljenega glavnega vzdrževalca, ki skrbi za tekoča popravila, pri večjih popravilih pa pride po potrebi eden ali več vzdrževalcev iz tehničnih delavnic. Za koordiniranje med Iskro Invest servisom in delovnimi organizacijami pa je nastavljen koordinator, ki skrbi za več delovnih organizacij.

V naši tovarni je kot glavni vzdrževalec tov. Marter Jože, koordinator za Zmaj, Ferite in SVN pa je bil dosedaj tov. Kosmač Bojan, ki ga je s l. 1980 zamenjal tov. Indif Kudi.

Ob prevzemu vzdrževanja v naši delovni organizaciji je bilo dogovorjeno, da pre- skrbimo prostor za glavnega vzdrževalca, kjer bi lahko spravil tudi material in orodje, ki ga potrebuje pri svojem delu. Po pregledu prostorov smo se odločili za prosti del nizkonapeto- stne transformatorske posta- je, kjer v slučaju okvare lahko najdemo glavnega vzdr- ževalca ali paga pokličemo na interni telefon št. 70.

Začetek je bil težak, če upo- šteevamo, da so bile vse napra- ve še ne preizkušene in niso bile zregulirane, pri vsem tem pa se niso mogli opreti na iz- vedbene načrte, ker le-ti še niso bili narejeni. Poleg tega pa smo si tudi sami do- voljevali reguliranje in izklapljanje naprav, kar je imelo za posledico ravno o ra- tne učinke. Zato so tudi večkrat padale pripombe na kvaliteto njihovega dela in storitve vzdrževalca. Po pregledu opravljenega dela smo ugotovili glede na to, da je bil v ce- lem letu povprečno zaposlen le 1,7 vzdrževalec od Iskra Invest servisa za tekoče vzdrževanje, ua je bilo delo v reau opravljeno.

Lahko zaključim, da smo s sku- pnimi močmi uspeli razrešiti marsikateri problem in da je začetno nezaupanje pre- raslo v koristno sodelovanje med Iskra Invest servisom in delovno organizacijo Zmaj.

Franc Mrhar

dopisujte v
GLAS ZMAJA

Prodajamo tudi usluge

Že nekaj časa je možno opa- zovati v oddelku za alkalne baterije obdelovanje nekih po- sebnih elementov za zunanjega naročnika. Kaj to sploh je in kaj in koliko pomeni za Zmaj, nam na vprašanje odgovarja Zdravko Jež:

Kot nam je znano je delovna organizacija Zmaj pred leti kupila pod ugodnimi pogoji dva stroja za obrizgavanje s plastiko, z namenom, da se bosta uporabljala za izdelavo plastičnih polizdelkov, ki se uporabljajo za proizvodnjo al- kalnih baterij in drugih na- črtovanih baterijskih izdel- kov. Ker omenjena proizvod- nja še ni v celoti stekla, je ostal en stroj popolnoma neizkoriščen, tako da smo iskali možnost prodajanja uslug obrizgavanja in jo tudi v drugi polovici leta 1979 dobili.

Kupec naših uslug je Iskra - Industrija za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko Kranj. Točen naziv izdelka je magnetni sistem, ki pa smo ga preimenovali v "slušalko". Doba osvajanja tega izdelka se je precej zavlekla, ker smo čakali, da Elektromehanika popravi eno izmed orodij, ki je bilo neustrezno, tako da smo začeli z obrizgavanjem v mesecu januarju letošnjega le- ta. Seveda so bile ovire tudi pri nas, s čemer pa se mora računati pri vsakem osvajanju novih proizvodov. Na tem mestu moram izreči vso pohva- lo obema strojnikoma tov. Štirn Viktorju in tov. Vojškič Dobrosavu, ki sta s svojim

angažiranim delom prispevala največji delež, da je izdelava slušalke stekla tako v koli- činskem kot kakovostnem po- gledu.

Na samem začetku so bile potrebe našega kooperanta takšne, da je delo v eni iz- meni zadoščalo, zdaj pa se kažejo možnosti, da bomo or- ganizirali delo v dveh izme- nah, s čemer bi kapacitete enega stroja imeli izkorišče- ne, kar je bil tudi cilj.

Usluga, ki jo opravljamo se odvija pod zelo ugodnimi pogoji, saj nam kupec dostav- lja izdelavni material, vrši prevzem ter odvoz izdelkov.

Mislím, da smo z osvojitvijo obrizgavanja slušalk dosegli dvojen namen in sicer, da imamo izkoriščene kapacite- te na stroju ter z delom ustvarjamo dohodek, po drugi strani pa smo naredili tudi

korak k osvajanju plastičnih izdelkov, ki jih sedaj delajo naši kooperanti.

Družbena samozaščita to smo mi vsi

Nadaljevanje iz prejšnje številke glasila.

DECENTRALIZACIJA DRŽAVE IN RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA

Razvoj samoupravljanja in s tem podlaga za nastajanje družbene lastnine proizvajalnih sredstev se je začel razmeroma zgodaj. Leta 1950 je bil že sprejet prvi zakon o samoupravljanju, ki je uzakonil že predhodno ustanavljanje delavskih svetov v približno osemsto podjetij. Samoupravljanju v delovnih organizacijah je sledila nekaj let zatem uvedba komunalnega sistema, tako, da se je samoupravljanje začelo razširjati na vsa področja družbenega ustroja in življenja. Vzporedno je potekala decentralizacija državnih pristojnosti.

Zato tudi na področju varnosti in zaščite zasledimo oba procesa; decentralizacijo in podružbljanje varnostnih zadev, ki pa je nekoliko zaostajalo za splošnimi družbenimi dogajanjem. Če se omejimo na samo institucijo notranjih zadev, je proces decentralizacije potekal tako, da je leta 1966 zvezni temeljni zakon opredelil notranje zadeve republike in določil da federacija opravlja le zadeve, ki so ji z zakonom izrecno naložene. Na tej osnovi smo v Sloveniji leto kasneje dobili prvi republiški zakon, ki je tudi določil novo organizacijo.

Hkrati se je pospešil proces vključevanja varnosti v celo-

ten samoupravni sistem. Postavljali smo načelo, da je varnost stvar vseh in vsakogar. Tako smo začeli v Sloveniji leta 1970 širše uveljavljati družbeno samozaščito in sicer na podlagi stališč republiške skupščine.

Z ustavnimi amandmaji leta 1972 smo stopili v obdobje celovite družbenoekonomske, politične in samoupravne preobrazbe družbe, ki jo sedaj odpira nova ustava. Uveljavljamo načelo, da delovni ljudje neposredno in prek delegatov odločajo o vseh družbenih pravicah svojega dela in življenja, pogojih za to ter delovnih rezultatih.

Hkrati je dobila ustavno podlago tudi družbena samozaščita; varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti države, varstvo ustavne ureditve, varstvo samoupravnih pravic človeka in občana v združenem delu in na drugih področjih ter drugih pravic in svoboščin človeka in občana, varstvo družbenega premoženja, zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov ter nadaljnega svobodnega družbenega razvoja je kot družbena samozaščita pravica in dolžnost občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij, družbenopolitičnih in drugih organizacij, društev ter družbenopolitičnih skupnosti.

Kaj je torej pglavitni namen družbene samozaščite in kaj vse obsega? Izhajajoč iz ustavne opredelitve družbene samozaščite pomeni zagotav-

ljanje in varstvo vseh vrednot, ki smo jih dosegli v našem razvoju in ki jih uveljavljamo. Samozaščitna aktivnost pa pomeni tudi dejaven odnos do pojavov ter njihovih vzrokov in nosilcev, ki te vrednote in ustavne norme zanemarjajo ali jih celo ogrožajo; zato samozaščitno delovanje obsega med drugim:

- odpravljanje vzrokov in onemogočanje dejavnosti, ki ogroža neodvisnost, ozemeljsko celoto in obrambno sposobnost države, spodkopava oblast delovnega ljudstva in samoupravne temelje socialističnih družbenih odnosov, razjeda enakopravnost, bratstvo in enotnost narodov in narodnosti in v tej zvezi boj proti različnim politično-propagandnim, psihološkim in drugim pritiskom;

- bojevanje proti vsem oblikam kršenja zakonov, splošnih aktov in sklepov samoupravnih organov, proti liberalnemu odnosu do negativnih družbenih pojavov, birokratski samovolji, privilegijem in monopolom posameznikov ali skupin v odločanju;

- prizadevanja s katerimi bomo onemogočili in zatrli vse pojave in težnje, ki omejujejo ali si prilaščajo samoupravne pravice delovnih ljudi in ogrožajo samoupravni položaj temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij ter skupnosti,

- dopolnjevanje socialističnih etičnih norm ravnanja ter utrjevanje odgovornosti in discipline pri razpolaganju z družbenimi sredstvi in učinkovito preprečevanje vseh pojavov njihovega prilaščanja, zlorabe in razsipništva;

- boj proti vsem oblikam gospodarskega kriminala (kraje, poneverbe, podkupovanje, korupcije), skupinsko-lastnin-

Gibanje članstva

V februarju so bili sprejeti v delovno razmerje:

OVEN Marija, delavka na revolver stiskalnici 4R 25 za nedoločen čas dne 4.2.1980

GAJSKI Branimir, referent nabave repromateriala za nedoločen čas dne 18.2.1980

VUČKOVIČ Živoslava, delavka na režijskih delih za nedoločen čas dne 21.2.1980.

Prenhalo delovno razmerje:

BREGAR Anica, formiranje članov S 4 iz TOZD Specialne baterije dne 9.2.1980

PERME Vinko, kovinostrugar iz TOZD Baterije dne 11.2.1980

DEŠIĆ Nazlija, delavka na režijskih delih iz TOZD baterije dne 11.1.1980.

MESIĆ Jožefa, pomožna kuharica iz delovne skupnosti skupnih služb dne 24.2.80.

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških	77
žensk	138

Skupaj	215
--------	-----

TOZD Specialne baterije

moških	30
žensk	89

Skupaj	119
--------	-----

Delovna skupnost skupnih služb

moških	47
žensk	44

Skupaj	91
--------	----

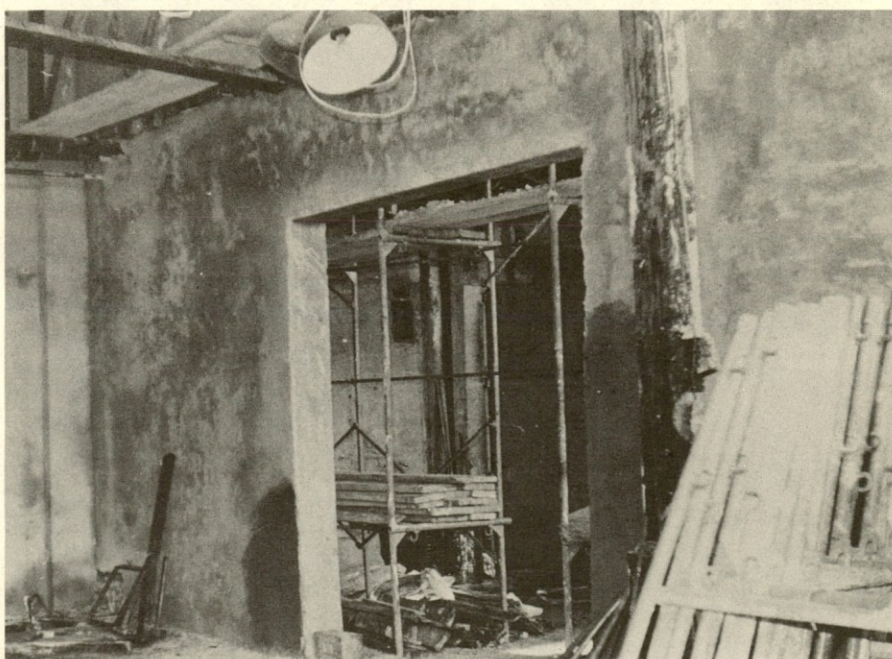
Dne 29. februarja 1980 je bilo v delovni organizaciji ZMAJ skupaj 425 zaposlenih, od tega 154 moških in 271 žensk.

Zidarska dela za novo mešalnico depol paste in skladišče v TOZD specialne baterije bodo končana predvidoma do konca aprila.

Zidarska dela v Šentvidu

Že v prejšnjem glasilu smo omenili, da v TOZD Specialne baterije v Šentvidu pripravljajo prostor za novo mešalnico depol paste. Najprej seveda je treba opraviti gradbena oziroma zidarska dela. Dokaj veliko halo so pregradili in videti je, da bo približno tretjina prostora namenjena novi mešalnici, dve tretjini pa skladišču surovin kot so elektrolitski mangan, salmijak, grafit, cinklorid in drugo. Skladišče naj bi bilo urejeno z ustreznimi paletnimi nastavki in uporabo vilicarja. O teh podrobnostih kdaj prihodnjič, tokrat pa naj še povemo, da bodo zidarska dela končana predvidoma v mesecu aprilu, stroški pa grede iz sredstev za investicijsko vzdrževanje. V tem času pa bo treba zamenjati vsa okna, izvesti izravnavo tlaka, vgraditi vrata in postoriti še marsikaj.

My

skega ravnanja in monopolov, malomarnega poslovanja in nelojalne konkurence;

- nenehno izpolnjevanje in izpopolnjevanje ukrepov fizične in tehnične varnosti, kontrole in nadzora in inspekcije;

- zaščito javnega reda in miru, prometno varnost, protipožarno varnost, zaščito pred drugimi družbeno škodljivimi pojavi in nesocialnem ravnanjem ter zaščito človekovega okolja.

O.T.

Alkoholizem je skrajna stopnja človekove odtujitve

Ko se pogovarjamo o odsotnostih z dela hitro najdemo vzrok in se pogovarjamo takole: Janez ima pa hudo angino, Pepca ima gripo, drugega spet boli noga itd., neradi pa rečemo besedo o bolezni - alkoholizmu, ki pa je nemalokdaj tudi razlog marsikaterih odsotnosti z dela. Pa tudi to zares ni prav nič drugega kot bolezen, mnogokrat celo hujša kot katerakoli tistih, ki jih brez zadrege pogosto omenjamo.

Iz internih informacij Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki so nam bile posredovane v preteklem letu je prav ta bolezen zelo privlačno opisana in je zanimiva tudi za nas. Zato ne bo odveč, če o njej tudi v našem lastnem glasilu posredujemo povzetek zanimive informacije.

Alkoholizem je v razvitem svetu tretja bolezen človeštva (za boleznimi srca in ožilja ter rakom). Če pa upoštevamo, da z vsakim alkoholikom padajo povprečno trije družinski člani in je prizadetih

še toliko drugih ljudi, potem je nedvomno med boleznimi na prvem mestu.

V Sloveniji imamo približno 80.000 alkoholikov. Tudi ekonomska škoda je velikanska, nad 10 % nacionalnega dohodka požre alkoholizem (izostanki z dela, boleznine, invalidnine, prometne in druge nezgode, stroški zavarovanja itd.). Škoda, ki jo utrpijo svojci, predvsem še otroci alkoholikov, se sploh ne da materialno izraziti.

Alkoholik skuša svoje ravnanje opravičiti. Sprva se brani tako, da pitje sploh zanika oziroma zatrjuje, da lahko neha, kadar hoče. Potem skuša dokazati, da pije manj kot mu očitajo, in da je to povsem normalna stvar, saj pijejo vsi in vsepovsod. Ko alkoholik že ne more več prikriti svojega alkoholizma, prične iskati vzroke zanj. Te vzroke vedno najde in jih obvezno projicira izven sebe: krivi so žena, tašča, služba, usoda, politika itd. Če ga potem okolje stisne v precep, mu naenkrat postane jasno,

da lahko (nekač časa) zdrži brez pijače in potem s temi kratkimi obdobji treznosti poskuša zabrisati vsa druga daljša (in za družinsko okolje uničujoča) obdobja, ko je pil.

Bistvo alkoholizma ni v pitju alkoholnih pijač (čeprav brez alkohola seveda ni alkoholizem), temveč v spremenjeni osebnosti, ki je za okolje, zaradi alkoholnega obnašanja (sebičnost, površnost, prepirljivost, zanemarjenost, agresivnost itd.) težavna tako v vinjenem kakor v treznem stanju. Temeljni vzrok za deformacijo alkoholike osebnosti pa je odvisnost od alkohola.

V čem je bistvo odvisnosti od alkohola?

Človek, ki je (že) odvisen od alkohola, ne zmore vsakdanjih težav, stisk, napetosti in življenjskih obremenitev prebiti brez alkohola. Ob vsaki obremenilni situaciji gre pit, ne samo ob neuspehu, jezi, razočaranju, prepiru, temveč tudi ob uspehu, veselju, pohvali itd.

Postopoma postane alkoholik tako zasvojen, da ne more več ne misliti ne delati in ne živeti brez alkohola. To pomeni, da se zjutraj kar ne more zmigati in mu misli ne stečejo, dokler ne popije toliko, kolikor potrebuje.

Temeljna značilnost alkoholizma je stopnjevanje alkoholne odvisnosti in pojevanje

Občni zbor pred dvajsetimi leti

Dne 10. marca pred dvajsetimi leti smo imeli Zmajevci občni zbor sindikalne podružnice v prostorih gostilne "NACE" na Šmartinski cesti. Med drugim smo se zavzeli za rešitev vprašanja počitniških domov, dalje, da so delavci premalo informirani in naj se zato

zapisniki sej izobesijo na oglasne deske. Strinjali pa smo se tudi s predlogom, da dobiček iz minulega leta namenimo za nakup strojev.

življenskih interesov, ki se v končni fazi alkoholizma zreducirajo na željo: biti omamljen. Tako pride alkoholik v situacijo, ko je njegova zadnja misel večera in prva misel jutra namenjena alkoholu. Uničil je družino, izgubil prijatelje, zapravljal zaupanje in sedaj lahko le še živetari kot razčlovečeno in z alkoholom prepojeno bitje. Ta zadnja faza alkoholizma je pravzaprav skrajna stopnja človekove odtujitve.

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki traja pet, deset, dvajset in več let. Gre skozi dve fazi:

1. Faza uničevanja družine.

Zaradi moževega alkoholičnega obnašanja in spremljajočih zdrav se žena počuti opeharjeno za vsa svoja lepa pričakovanja. Ko spozna, da je sploh nima rad, da ni zmožen pristnih čustev, da ljubi samo alkohol, njo pa v vsakem pogledu izkorišča, se počuti osramočena in ponižana.

Alkoholik zasluži čedalje manj in zapravlja čedalje več. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemara. Ženi ne more biti več v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zaupanje zaigra.

Družini grozi razpad. Žena običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke. Tako je življenska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholičnega moža potisne na "presto družine", pravzaprav na "presto revščine in gorja". Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovrašstva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Temu stanju

pravimo patološki matriarhat v alkoholikovi družini. Opisani zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta se sramujejo, ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče prepirov in pretefov, pozneje pa postanejo "osebni stražarji" matere, ki jo varujejo pred očetom. V takšni družini ne morejo biti zadovoljene osnovne potrebe po varnosti in ljubezni. Zato so otroci prizadeti, nevrotični. Navedene okoliščine povsem uničijo pozitivne čustvene vezi med nekoč ljubečima se zakoncema.

Bistvo dogajanj v tej fazi alkoholizma poimenujemo kot alkoholno bolezen alkoholikove družine, ki je v tem, da so se navedenim razmeram patološkega alkoholnega matriarhata vsi družinski člani prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi situacijo spremenili. In ravno s tem "dokazujejo", da so vsi bolni.

V končni fazi (če alkoholik ne kapitulira in se ne začne zdraviti z družino vred) pa pride do razveze in reorganizacije enega dela družine. Alkoholik pa ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. To stanje traja, dokler ga ne pobere odrešilna smrt. Poprečna življenska doba alkoholikov je okoli 52 let.

2. Faza alkoholikovega osebno-stnega in družbenega propadanja.

Ko je alkoholik uničil družino, izgubil prijatelje, zapravljal službo, je po naših izkušnjah nepopravljivo odtujen, saj nima nikogar več, ki bi mu s srcem stal ob strani na

dolgotrajni in zahtevni poti zdravljenja in resocializacije. Životari po beznicah in čaka na neizbežni konec.

Alkoholizem spremljajo tudi okvare na telesnem zdravju. Najbolj prizadeti so možgani, vsak kozarec alkohola uniči več tisoč možganskih celic. Po tridesetem letu starosti sicer vsakemu dnevno propade okoli 100.000 možganskih celic, alkoholiku pa približno dvakrat toliko; 13 milijard - kolikor imamo možganskih celic, je res veliko, toda nikakor ne neizčrpno število. Zaradi naglega propadanja možganskih celic in pogostne pijanosti alkoholiki niso več ustvarjalni, postopoma postanejo bebasti (razne stopnje psihoorganskega sindroma).

Alkohol počasi, toda zanesljivo uničuje tudi druge organe, predvsem srce, jetra, ledvice, želodec itd.

Zdravstvene okvare še zdaleč niso najbolj bistvene komplikacije alkoholizma, kot so nekoč zmotno domnevali v medicini. Telesno še povsem zdrav alkoholik lahko opravi že vse tisto, čemur pravimo uničenje družine.

Alkoholizem se včasih zaplete tudi s kakšno psihiatrično komplikacijo (bledež, blodnjavost, bolezenska ljubosumnost, psihoza Korsakova, božjast, bebavost itd.). S temi komplikacijami se je - in se še vedno - ukvarja tradicionalna psihiatrija, ki alkoholizem sam pusti v nemar.

Ker je tema ne samo zanimiva, temveč tudi aktualna, bomo v prihodnji številki namenili še nekaj prostora za nadaljevanje.

Andreja Drnovšek

Pohod na Stol

Kot vsako leto smo se tudi letos Zmajevi planinci udeležili zimskega pohoda na Stol, in skupaj s tisočimi pohodniki počastili spomin na tisti dan, ko so bili 20. februarja 1942 leta napadeni borci Cankarjeve čete na Zabreški planini pod Stolom.

Takrat je v hudem boju padel partizan Jože Koder z Nemškega rova.

To jutro, ko smo se zbirali skupaj je bilo jasno in mrzlo. Tudi v avtobusu ni bilo nič bolje. Ogreli smo se šele proti Valvazorjevemu domu, do katerega smo prispeli v dobri uri hoda.

Tu nas je pozdravilo sonce in zvedavo smo se ozirali proti vrhu Stola do katerega se je vila dolga pisana kolona pohodnikov. Na hitro smo se malo okrepčali in se priključili tej dolgi koloni, ki nas je v veselem vzdušju, lepem

sončnem in brez vetra vremenu pripeljala na vrh.

Premagali smo pot, katero je pred 38 leti v zelo težkih vremenskih pogojih, utrujeni in lačni prehodila Cankarjeva četa.

Pot nazaj je bila po času krajša, vendar tudi zelo nevarna. Za varnost so skrbeli Jeseniški gorski reševalci, ki pa so zaradi nediscipline nekaterih pohodnikov imeli ta dan kar precej dela.

S slavnostnim govorom dr. Miha Potočnika, zborom pevcev in podelitvijo plaketa za lo-kratni pohod je bila pri Valvazorjevem domu zaključena proslava.

Zadovoljni, da nam je uspel pohod na Stol in to še kar v velikem številu naših planincev smo se vračali nazaj na vlak v Žirovnico.

Naslednje leto pa nasvidenje na Stolu.

23. februarja smo obiskali najbolj obiskano točko - Šmarno goro.

Bila je lepa in sončna sobota, ko smo se odpravili na pot. Za spremembo nismo startali v Tacnu, ampak smo šli skozi Vikrče in po Mazijevi poti čez Grmado na Šmarno goro.

Vsega skupaj se nas je udeležilo tega izleta 15 članov. Tudi Zmajevi planinci so bili med njimi, res da v zelo majhnem številu, zato pa upamo, da jih bo drugič več.

Za 8. marec - praznik dan žena pa je bil izlet na Snežnik, z geslom "TISOČ ŽENSK NA SNEŽNIK".

Moram povedati, da se je tega pohoda udeležilo zelo veliko število nežnega spola. Med njimi tudi članice iz PD-sekcije Zmaj. To jutro je bilo deževno vendar smo se kljub temu odpeljali proti Ilirski Bistrici in naprej na Sviščake. Vreme se je popravilo in sijalo je toplo primorsko sonce.

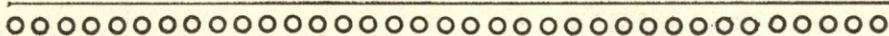
Pot smo nadaljevali proti vrhu. Spodaj so cveteli zvončki in trobentice, na Snežniku pa je bila še prava zima z burjo in mrazom.

Veseli smo bili, da smo to burjo premagali in se zadovoljni srečno vrnili nazaj v Ljubljano.

Vse tri zapise je prispevala Krisper Brigita

Letošnjega pohoda na Stol 16. februarja so se udeležili Primo Bogo, Drčar Jernej, Srebotnik Franc, Primožič Bojan, Francelj Rudi, Krisper Brigita, Krisper Tonček /štipendist/ in Drčar Igor.

ZMAJ pobral vse Slovenske naslove

TRATNIK JANI

strojnik v TOZD baterije je najboljši igralec Ljubljanske lige v bowlingu in je že drugič osvojil prvo mesto.

Po 10. kolu v odprti Ljubljanski ligi v bowlingu je sedaj že popolnoma jasno, da je ekipa ZMAJA osvojila vsa tri prva mesta.

V ekipnem delu, kjer sodeluje osem ekip iz Slovenije in tri iz Hrvaške je prvo mesto premočno osvojil Zmaj s kar 40 točkami naskoka pred drugouvrščeno ekipo Tivelija. Petorka Zmaja je v vseh kolih igrala v zelo dobri formi tako, da ni imela niti prave konkurence za boj in osvojitev 1. mesta. Povdarim naj še to, da v ligi igra tudi zagrebška Grmoščica - 3 kratni državni prvak, ki pa letos ni bila v taki formi in se bori za tretje mesto. Peterka Zmaja bo tako sedaj drugič osvojila prvo mesto v ligi saj je bila dosedaj vedno na drugem mestu.

Popolnoma ista pa je situacija na lestvici za prvenstvo SR Slovenije, kjer tudi Zmaj premočno vodi le s to razliko, da bo prvak Slovenije že četrtič zapored. V tej konkurenci igrajo samo slovenski klubi.

In tu je še tretji naslov - najboljši igralec lige. Prvo mesto je že drugič osvojil igralec Zmaja Tratnik Jani, ki letos igra res v odlični formi saj ima po 10. kolu kar 190 povprečje. Naj omenim, da je lanskoletni zmagovalec imel povprečje 179. Za drugo mesto pa se tudi bori Zmajev igralec S. Tršan.

Na prvenstvu SR Slovenije za dvojice in posameznike pa je tudi vse v znamenju Zmaja. Prvo mesto in s tem naslov republiških prvakov v dvojicah sta osvojila S. Tršan in J. Tratnik, medtem ko po 18. igrah med posamezniki premočno vodi S. Tršan in vsi upamo, da bo osvojil 1. mesto in s tem prinesel tudi peti naslov v naš klub.

Tudi na lestvici igralcev, ki šteje za nastop za državno reprezentanco, ki se bo pomerila z Italijo in Avstrijo v Ljubljani ter na pokalu narodov v Rimu sta si Tratnik in S. Tršan zagotovila mesti v njej tako, da je to še en uspeh igralcev Zmaja.

Na koncu tega sestavka naj še omenim vse igralce, ki so pripomogli k temu enkratnemu uspehu. To so: Bolta Janez, Končina Stane, Stojan Tršan, Igor Tršan, Harry Kirchner, Horvat Matjaž in Tratnik Jani.

Igralcem Zmaja za dosežene uspehe naše iskrene čestitke.

T.J.

rojstni dan

V APRILU PRAZNUJEJO ROJSTNI DAN

KONČAN Jurko
PUŠ Majda
NOVAK Ciril
VARDJAN Mara
ČADEŽ Vida
JOVANOVIČ Milivoj
ŽEFRAN Branka
PETAN Albina
PERETIČ Julijana
TELBAN Vladimir
RUPAR Tatjana
VEZJAK Franc
AZINOVIČ Stojan
KOREVEC Marija
ŠRIBAR Slavica
MRKONJIČ Petra
MRAVLJA Albina
ČOPE Rado
RISTEVSKI Zagorka
MANDIČ Anka
DEBEVEC Đuro
ŠALJA Sabrija
VARGA Edit
VIDIĆ Danijela
MEDVED Filip
GUŽVIČ Vesna
SINJUR Marko
ROME Cvetka
RIVO Anka
MARTINEC Marjan
MANDELJ Edvard
SMAJIČ Šemsa

čestitamo

Zadnji rok za oddajo člankov uredniku za aprilsko glasilo

Naš čas pred desetimi leti

Glasilo "NAŠ GLAS" je v prvih treh mesecih leta 1970, torej pred desetimi leti objavil marsikatero zanimivost, ki jih tokrat v kratkem želimo vsaj nekaj nanizati v spomin starejšim delavcem in v vednost mlajšim.

Iz Anglije, od firme VIDOR smo prejeli težko pričakovane avtomate za natikanje kapic. Kapi-ce smo doslej na primer na člene R 12 nabijali na avtomagregatu šele potem, ko so celice še nekaj dni ležale.

V tovarni Zmaj je bilo v januarju leto 1970 zaposlenih 350 delavcev.

Razpisali smo natečaj za maskoto. Ostalo pa je samo pri besedah.

Na soboto 7. marca smo v Domu Maksa Perca skupno z dnevom žena praznovali tudi praznik podjetja. Ob tej priliki smo že napovedovali da bomo v nekaj letih zgradili novo tovarno.

KOGA BO ZASUL PLAZ? Baterij za žepne svetilke je že zdaj dovolj, a elektronska industrija NIŠ se potihem pripravlja, da zgradi še novo, četrto tovarno baterij. Med starimi proizvajalci je zavrlo. Se začenja konkurenca na medrepubliški ravni. To je le nekaj naslovov obsežnih člankov 5. februarja 1970 v Tedenski tribuni. Danes po desetih letih beležimo vzpon in padec LUMINE le še kot zgodovinski dogodek pri proizvajalcih baterij.

V pasaži Mestnega gledališča je imel ZMAJ v najemu izložbeno okno za razstavo naših izdelkov.

Vso zdravstveno zaščito smo organizirali v okviru medicinske dela in se priključili k dobro organizirani ambulanti v tovarni Saturnus.

DS na seji 17.1.1970

Zaradi pomanjkanja prostorov v Ljubljani so strokovne službe mnenja, da se proizvodnja baterij 6AF 22 locira v obrat Šentvid. V tem smislu je bil sprejet sklep na delavskem svetu in sicer lo za in l proti.

V letu 1970 je tovarna Zmaj prejela Jugoslovanskega Oskarja za embalažo.

V letu 1970 je bila podpisana pogodba o generalnem zastopstvu glede distribucije alkalnih baterij in živosrebrnih baterij na jugoslovanskem tržišču z ameriško firmo Mallory Batteries Company.

Kako smo некоč hvalili naše baterije

V Zmajevem prospektu izpred petdesetih let in ki je bil pisan v srbohrvaškem in nemškem jeziku smo zasledili podatek, da smo za ploščato baterijo 4,5 voltov jamčili (Lagergarantie) 2 meseca.

Sicer pa zaradi zanimivosti objavljamo dobeseden zapis naslednjih informacij:

Naše džepne baterije fabricirane su iz najboljeg materijala, podleže stalnoj stručnoj kontroli u našem sopstvenom laboratoriju, razlikuju se od drugih fabrikata odličnom dugotrajnom svetlošću, sem toga i dugom trajnošću samim ležanjem.

Svaku bateriju, koja bi u propisanom vremenu ležanja spala ispod 4 volta, zamenjujemo besplatno, ako je kontrolni trak neoštećen, i ako takovu bateri-

ju blagovremeno, t.j. u propisanom roku dobijemo na uvid. Stalna povišica naše proizvodnje najbolje svedoči o kvaliteti naše baterije.

